

stąpienia skłania się ku najdalej idącej materialno-formalnej interpretacji tej zasady. Po trzecie, warunkiem efektywnego wykorzystania zasady proporcjonalności wyborów jako wzorca kontroli konstytucyjności prawa jest „zdjęcie z sądu konstytucyjnego presji czasu”, tj. wykluczenie sytuacji, w których na kierunek rozstrzygnięcia problemu konstytucyjnego będzie rzutować perspektywa zbliżających się wyborów.

Wykład podsumowujący wygłosił Przewodniczący Państwowej Komisji Wyborczej, sędzia Naczelny Sądu Administracyjnego S. Marciniak, zaś prof. M. Granat podziękował uczestnikom za interesujące spotkanie naukowe i zapowiedział przygotowanie publikacji dokumentującej wyniki badań zaprezentowanych podczas seminarium.

Ewelina Gierach

CHARTING TOMORROW: BRIDGING KNOWLEDGE AND ACTION IN SUSTAINABLE FINANCE

(MIĘDZYNARODOWA KONFERENCJA NAUKOWA, WARSZAWA, 30.09.2023 R.)

Międzynarodowa Konferencja Naukowa, zorganizowana na Wydziale Prawa i Administracji UW, stanowiła zwieńczenie całorocznej pracy uczestników Podyplomowego Studium Prawno-Finansowego: Zrównoważone, którzy pod okiem naukowców z Wydziałów Biologii, Fizyki, Prawa i Administracji oraz Zarządzania UW, a także przedstawicieli sektora publicznego oraz biznesu, rozwijali swoją wiedzę i umiejętności w zakresie zrównoważonych finansów.

Konferencję otworzył Dziekan WPiA Uniwersytetu Warszawskiego, prof. dr hab. Tomasz Giaro podkreślając sukces pierwszej edycji Studium. Wskazał, że stanowi ono ważny kierunek rozwoju oferty dydaktycznej Wydziału. Pogratulował 38 absolwentom, a także podziękował partnerom – Instytutowi Odpowiedzialnych Finansów oraz Urzędowi Komisji Nadzoru Finansowego i wszystkim 25 wykładowcom.

Prof. Lucia Alessi (Kierowniczka Zespołu Badań finansowych we Wspólnym Centrum Badawczym Komisji Europejskiej, JRC) omówiła najważniejsze wyzwania w obszarze zrównoważonych finansów. Jak dotąd, spółki objęte zakresem Dyrektywy NFRD¹ nie były zobligowane do obje-

cia audytem sprawozdań odnoszących się do zrównoważonego rozwoju co zmienia Dyrektywa CSRD². Informacje o emisjach zanieczyszczeń są niedokładne, w zakresie nawet 2–3 rzędów wielkości zaniżania emisji gazów cieplarnianych z Scope 3.

W prezentacji prof. Alessi omówiła ekspozycję na ryzyka związane z tzw. zieloną transformacją. Podkreśliła, że metodologia takich badań dopiero powstaje, a klasyczne stress testing nie jest wystarczającym narzędziem diagnostycznym ze względu na propagację wstrząsów w przypadku ryzyk klimatycznych.

Skutki fizycznych katastrof związanych z zmianami klimatu są najbardziej odczuwalne dla małych banków związanych z lokalną gospodarką. Banki mogą być ich świadome – stosują wyższe oprocentowanie kredytów w regionach bardziej zagrożonych. Tzw. zielona premia (*greenium*)

dyrektywę 2013/34/UE w odniesieniu do ujawniania informacji niefinansowych i informacji dotyczących różnorodności przez niektóre duże jednostki oraz grupy (Dz.Urz. UE L 330, s. 1).

² Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2022/2464 z 14.12.2022 r. w sprawie zmiany rozporządzenia (UE) nr 537/2014, dyrektywy 2004/109/WE, dyrektywy 2006/43/WE oraz dyrektywy 2013/34/UE w odniesieniu do sprawozdawczości przedsiębiorstw w zakresie zrównoważonego rozwoju (Dz.Urz. UE L 322, s. 15).

¹ Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2014/95/UE z 22.10.2014 r. zmieniająca

związana z zielonym celem inwestycji nie występuje w przypadku instytucji finansowych, jednakże banki, które strukturyzują swoje instrumenty dłużne w ten sposób kredytuują firmy, które wykazują niższe poziomy emisji.

Pierwszy panel poświęcono edukacji i badaniom w zakresie zrównoważonych finansów.

Jako wyzwanie dr Robert Rybski (Lider Grupy roboczej ds. badań w zakresie zrównoważonych finansów, Polska Platforma Zrównoważonych Finansów) przedstawił klasyczne problemy nauki – jakość danych oraz dostępność środków. Liliana Krawczyk (Grupa robocza ds. edukacji i szkoleń w zakresie zrównoważonych finansów, Polska Platforma Zrównoważonych Finansów, Centrum Doskonałości EY EU Green Deal) opisała kierunki edukacji w zakresie zrównoważonych finansów w Polsce: zagadnienia dotyczące wymogów raportowania ESG oraz problematyki zrównoważonego inwestowania.

Prof. Lucia Alessi podkreśliła, że nauki społeczne i ekonomia napotykają wyzwanie, z którym nauki ścisłe zazwyczaj nie muszą się mierzyć – w opinii publicznej istnieje rozbieżny pluralizm poglądów. Humanisci muszą dokładać starań, by ich praca była traktowana poważnie, a przecież bez inwestycji rozwiązania proponowane przez inżynierów i „(N)aukowców” nie mają szans na powstanie czy rozwijanie na większą skalę.

Tzw. *competence greenwashing*³, czyli prezentowanie niewykwalifikowanych osób jako ekspertów jest zjawiskiem niepożądanym, gdyż może prowadzić do podważenia zaufania do rzetelnych badań oraz autorytetów o ugruntowanym dorobku naukowym. Należy w przemyślany sposób włączać przedstawicieli nauki do debaty publicznej. Warto uwzględnić nauki ścisłe oraz ukierunkować działania edukacyjne na umiejętności potrzebne osobom na danych stanowiskach.

Początkiem panelu „Sustainable finance in the Reconstruction of Ukraine”

³ K. Schumacher, ‘Competence greenwashing’ could be the next risk for the ESG industry, Responsible Investor 2020 r.

było wystąpienie dr Ievgenii Kopytsia (Associate Professor, Yaroslav Mudryi National Law University) o odbudowie Ukrainy w kontekście przyszłego członkostwa w Unii Europejskiej. Przed wojną kraj polegał w dużej mierze na paliwach kopalnych, odbudowę można postrzegać jako szansę na wprowadzenie ekologicznych rozwiązań. Dr Kopytsia przedstawiła wdrożenie Taksonomii UE, emisję zielonych obligacji, a także Podatek graniczny (CBAM). Rozwiązania te stanowią wyzwania dla gospodarki, ale i sposobność przyciągnięcia zagranicznych inwestycji.

Dr Kopytsia podkreśliła rolę międzynarodowych instytucji finansowych w procesie zrównoważonej odbudowy kraju. Potrzeby są szacowane na 400 mld dolarów, z czego sektor prywatny zapewni 140 mld zadeklarował Piotr Matczuk (Country Officer, Polska, Międzynarodowa Korporacja Finansowa, Grupa Banku Światowego). Omówił realizację Economic Resilience Action i zwrócił uwagę, że inwestycje Grupy Banku Światowego w Ukrainie będą spełniały zasadę „*build back better*”. Dr Wojciech Lewandowski (Europejski Bank Odbudowy i Rozwoju) podkreślił znaczenie wsparcia Ukrainy w wymiarze politycznym i na poziomie finansowym.

Działania związane z odbudową Ukrainy dzielą się na te już wdrażane oraz na te, które zostaną podjęte po zakończeniu działań zbrojnych. Uwagę poświęca się sektorom bezpośrednio poszkodowanym – budownictwu mieszkaniowemu i infrastrukturze transportowej oraz wsparciu w dostosowywaniu gospodarki do europejskich standardów. Prowadzone są także programy reintegracji weteranów – dr Lewandowski podkreślił, że zrównoważony rozwój obejmuje również aspekt społeczny.

Profesor I. Kopytsia odpowiadając na pytanie, czy działania międzynarodowych instytucji finansowych są wystarczające stwierdziła, że: „jedynie z takim wsparciem możliwe jest tworzenie odpowiedzialnego środowiska dla inwestycji”. Odpowiedź Piotra Matczuka była bezpośrednia – podkreślił rozdzźwięk między szacowaną wartością strat i środków potrzebnych na odbudowę kraju a środkami dostępnymi

w ramach budżetów instytucji międzynarodowych, wskazując na katalityczną ich rolę. Ukraińskie portfolio EBRD wynosi ok. 5 mld dolarów (z czego 3 mld zostały zainwestowane w ostatnich dwóch latach), lecz przy potrzebach tego kraju jest to niewystarczające. Dlatego potrzebna jest mobilizacja sektora prywatnego i ramy regulacyjne zwiększające bezpieczeństwo inwestycji.

Kończące wystąpienie Anna Ackermann (Policy analyst, Green reconstruction of Ukraine, International Institute for Sustainable Development) rozpoczęła od omówienia szacunkowych strat. World Bank w lutym b.r. ostrożnie oszacował, że na odbudowę potrzeba ok. 411 mld dolarów. Szkody środowiskowe ocenia się na 56 mld, lecz wycena ta nie obejmuje zanieczyszczeń i skutków dla zdrowia publicznego. Na przykładzie Kachowskiej Elek-

rowni Wodnej zniszczonej przez Rosję 6.06.2023 r. przedstawiła ona proces decyzyjny w sprawie odbudowy kluczowych elementów. Osoby związane z ochroną środowiska krytkowały zaporę, a obecnie trwają dyskusje, czy i w jakim trybie powinna zostać przywrócona na Dnieprze. W celu usprawnienia realizacji projektów związanych z odbudową utworzono portal DREAM (*Digital Restoration EcoSystem for Accountable Management*), który zapewnia przejrzystość wykorzystywania środków finansowych, zgodność działań z europejskimi standardami oraz wymianę wiedzy i doświadczeń. „Odbudowa nie jest kwestią przyszłości, ona już trwa” jako konkluzję dodała A. Ackermann, co stanowiło celne podsumowanie panelu II oraz konferencji.

Helena Kordasiewicz